

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 grudnia 1974 r.

w sprawie organizacji i zakresu działania rad nadzorczych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz trybu postępowania przed radami nadzorczymi.

Na podstawie art. 11¹ ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej (Dz. U. z 1960 r. Nr 20, poz. 119, z 1972 r. Nr 11, poz. 81, z 1974 r. Nr 39, poz. 231 i Nr 47, poz. 280) Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza, co następuje:

Rozdział 1

Zasady działania rad nadzorczych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 1. Rady nadzorcze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwane dalej „radami”, realizując swe uprawnienia w zakresie nadzoru i kontroli nad działalnością Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”, i jego oddziałami, czuwają nad sprawnym zaspokajaniem potrzeb osób ubezpieczonych oraz nad finansową i organizacyjną działalnością Zakładu.

§ 2. Do zakresu działania rady Zakładu należy w szczególności:

- 1) badanie i ocena bieżącej działalności Zakładu w zakresie prawidłowości i terminowości załatwiania wniosków o świadczenia z ubezpieczenia społecznego oraz skarg i wniosków,
- 2) rozpatrywanie sprawozdań z działalności Zakładu,
- 3) opiniowanie projektów planów finansowych Zakładu i sprawozdań z ich wykonania,
- 4) przedstawianie Prezesowi Zakładu uwag i wniosków co do wykonywania zadań przez Zakład i jego oddziały, a także zadań w zakresie ubezpieczeń społecznych wykonywanych przez zakłady pracy oraz wniosków zmierzających do usprawnień organizacyjnych,
- 5) nadawanie kierunku działania i koordynacja działalności rad oddziałów,
- 6) czuwanie nad prawidłowością i jednolitością rozstrzygnięcia przez rady oddziałów odwołań od decyzji oddziałów Zakładu, występowanie do Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych o wyjaśnienie przepisów naruszających wątpliwości przy ich stosowaniu oraz przedstawianie wniosków w sprawie doskonalenia przepisów o ubezpieczeniu społecznym,

7) przedstawianie Ministrowi Pracy, Płac i Spraw Socjalnych i Centralnej Radzie Związków Zawodowych rocznych sprawozdań z działalności rad Zakładu ze szczególnym uwzględnieniem działalności w zakresie wydawania orzeczeń.

§ 3. Do zakresu działania rad oddziałów Zakładu należy w szczególności:

- 1) badanie i oceną bieżącej działalności oddziału Zakładu w zakresie prawidłowości i terminowości załatwiania wniosków o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, obsługi zainteresowanych oraz ich skarg i wniosków,
- 2) badanie celowości i gospodarności wykorzystywania przez oddział Zakładu środków finansowych,
- 3) opiniowanie projektów planów finansowych oddziału Zakładu oraz sprawozdań z ich wykonania,
- 4) rozpatrywanie sprawozdań z działalności oddziału Zakładu,
- 5) ocena wykonywania zadań z zakresu ubezpieczenia społecznego przez zakłady pracy,
- 6) przedstawianie dyrektorowi oddziału Zakładu uwag i wniosków co do wykonywania zadań przez oddział i przez działające na jego terenie zakłady pracy oraz wniosków zmierzających do usprawnień organizacyjnych,
- 7) współpraca z radami ubezpieczeń społecznych w zakładach pracy,
- 8) przedstawianie radzie Zakładu sprawozdań z działalności rad oddziałów ze szczególnym uwzględnieniem działalności orzeczniczej,
- 9) przedstawianie radzie Zakładu wniosków w sprawie doskonalenia przepisów o ubezpieczeniu społecznym.

§ 4. 1. Do zakresu działania rad oddziałów Zakładu jako organów orzekających należy rozstrzygnięcie odwołań od decyzji oddziałów Zakładu w sprawach:

- 1) świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
- 2) świadczeń z ubezpieczenia rodzinnego,
- 3) objęcia ubezpieczeniem społecznym i wymiaru składek,
- 4) emerytur, rent i zaopatrzeń,
- 5) świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

2. Rady oddziałów Zakładu nie rozstrzygają odwołań w sprawach, w których:

- 1) decyzja zależy od swobodnego uznania,
- 2) przedmiotem odwołania są ustalenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,
- 3) decyzję wydało Biuro Rent Zagranicznych Zakładu,
- 4) przepisy odrębne wyłączają odwołanie.

§ 5. Rady oddziałów Zakładu współdziałają z okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w podejmowaniu środków zmierzających do przyspieszenia i usprawnienia postępowania odwoławczego.

Rozdział 2

Organizacja rady Zakładu i rad jego oddziałów.

§ 6. 1. Rady powołuje się na okres czteroletni.

2. Poza przewodniczącym w skład rady Zakładu wchodzi 30 członków.

3. W skład rady oddziału obejmującego swoją działalnością do 300 000 ubezpieczonych wchodzi przewodniczący i 30 członków, a w skład rady oddziału obejmującego powyżej 300 000 ubezpieczonych — przewodniczący i 40 członków.

4. Na wniosek przewodniczącego rada może wybrać spośród członków rady zastępców przewodniczącego rady.

§ 7. 1. Mandat członka rady Zakładu lub rady oddziału wygasa z upływem kadencji rady, w razie zrzeczenia się funkcji członka rady oraz w razie odwołania, w trybie przewidzianym dla powołania.

2. Uzupełnienie składu rady w czasie trwania kadencji następuje — na okres do końca kadencji — w trybie przewidzianym dla powołania.

§ 8. 1. Rada podejmuje uchwały na zebraniach plenarnych.

2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków rady.

3. Przewodniczący zwołuje zebranie z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej $\frac{1}{3}$ członków rady.

§ 9. Rady mogą powoływać stałe komisje do spraw problemowych.

Rozdział 3

Tryb postępowania przed radami oddziałów Zakładu i zasady tworzenia zespołów orzekających tych rad.

§ 10. 1. Rady oddziałów Zakładu rozpatrują odwołania od decyzji oddziałów Zakładu w zespołach orzekających.

2. Zespoły orzekające oraz przewodniczących zespołów wybiera rada na okres swojej kadencji spośród członków rady.

3. Zespół orzekający składa się z przewodniczącego i czterech członków.

4. Przewodniczącym lub członkiem zespołu orzekającego może być ten, kto:

- 1) przepracował co najmniej 5 lat w charakterze pracownika lub wykonywał co najmniej 5 lat inną działalność zawodową objętą ubezpieczeniem społecznym,
- 2) korzysta z pełni praw publicznych i daje rękojmię należytego pełnienia funkcji członka zespołu orzekającego,
- 3) ma w wystarczającym stopniu znajomość przepisów o ubezpieczeniu społecznym,
- 4) ukończył 24 lata życia,
- 5) wyraził zgodę na powołanie go na członka zespołu.

§ 11. 1. Wszczęcie postępowania odwoławczego następuje na wniosek zainteresowanego lub jego pełnomocnika, a w sprawach o świadczenia z funduszu alimentacyjnego również na wniosek organizacji społecznej określonej przepisami o tym funduszu.

2. Pełnomocnikiem zainteresowanego może być członek jego najbliższej rodziny, przedstawiciel zakładu pracy, związku zawodowego lub organizacji zrzeszających inwalidów, emerytów i rencistów, a w sprawach o świadczenia z funduszu alimentacyjnego również przedstawiciel organizacji społecznej określonej przepisami o tym funduszu.

§ 12. 1. Odwołanie wnosi się na piśmie do oddziału Zakładu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie 4 tygodni od dnia doręczenia decyzji.

2. Do odwołania należy dołączyć pełnomocnictwo, jeżeli odwołanie zgłasza pełnomocnik.

3. Osoba przyjmująca odwołanie stwierdza na nim datę jego wpływu. Jeżeli odwołanie zostało przesłane przez pocztę, za datę jego wpływu uważa się datę stempla pocztowego. Jeżeli odwołanie zgłoszone zostało do protokołu, protokół powinien zawierać datę jego sporządzenia i podpis osoby przyjmującej odwołanie.

4. Oddział Zakładu przekazuje odwołanie radzie w ciągu 7 dni od dnia jego wpływu.

5. W uzasadnionych przypadkach można rozpatrzyć odwołanie wniesione po terminie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli opóźnienie jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i spóźnienie nie jest nadmierne.

§ 13. 1. Do rozpoznania odwołania właściwy jest zespół orzekający rady działającej przy oddziale Zakładu, który wydał decyzję.

2. Do rozstrzygnięcia odwołania konieczna jest obecność przewodniczącego i co najmniej dwu członków zespołu. Dwie z tych osób powinny być członkami rady powołanymi przez wojewódzką radę związków zawodowych.

3. Zespoły orzekające wykonują swe czynności poza godzinami pracy członków zespołów.

§ 14. Przewodniczący zespołu orzekającego obowiązany jest w szczególności:

- 1) zapoznać się z każdą sprawą wpływającą do zespołu,
- 2) wyznaczać terminy posiedzeń.

§ 15. 1. Przewodniczący zespołu orzekającego może w razie potrzeby zobowiązać strony do przedstawienia przed posiedzeniem dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów i innych materiałów niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy i wyznaczyć jednocześnie termin posiedzenia zespołu.

2. Przewodniczący zespołu orzekającego może zlecić członkowi zespołu zebranie od stron dodatkowych wyjaśnień, o których mowa w ust. 1, a także zapoznanie się z dowodami lub dokumentami mającymi znaczenie dla sprawy, a będącymi w posiadaniu zakładu pracy lub innego organu, jeżeli nie mogą być one przedstawione na posiedzeniu zespołu.

§ 16. 1. Przewodniczący zespołu orzekającego wyznacza termin posiedzenia oraz zawiadamia strony o tym terminie, tak aby doręczenie zawiadomień nastąpiło najpóźniej na 7 dni przed posiedzeniem zespołu.

2. Posiedzenie zespołu powinno się odbyć w ciągu 14 dni od dnia wpływu odwołania.

§ 17. 1. Na posiedzenie wzywa się zainteresowanego, świadków wskazanych przez strony oraz innych świadków, których przesłuchanie uznał przewodniczący zespołu za niezbędne do wyjaśnienia spornych okoliczności. W posiedzeniu bierze udział przedstawiciel oddziału Zakładu.

2. Strony, zakłady pracy oraz inne organy obowiązane są na żądanie zespołu orzekającego przedstawić lub udostępnić dokumenty znajdujące się w ich posiadaniu, a niezbędne do rozstrzygnięcia sporu.

3. Wezwanie stron, świadków i innych osób może nastąpić na piśmie lub w inny sposób, który przewodniczący zespołu uzna za najbardziej celowy dla przyspieszenia dalszego biegu sprawy.

4. Wezwanie dokonane w inny sposób niż na piśmie uważa się za dokonane, jeżeli jest niewątpliwe, że doszło do wiadomości adresata we właściwym terminie.

§ 18. W razie konieczności przesłuchania w charakterze świadka osoby, która ma miejsce zamieszkania poza siedzibą rady oddziału, przewodniczący zespołu orzekającego może zwrócić się do rady właściwej ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby lub do oddziału (inspektoratu) Zakładu o przesłuchanie świadka na wskazane okoliczności. Organ, który sporządził protokół przesłuchania, przesyła go zespołowi orzekającemu.

§ 19. 1. Przewodniczący lub członek zespołu orzekającego wyłączony jest w sprawach, w których jest stroną lub świadkiem, a także w sprawach swojego przełożonego, podwładnego, małżonka, rodziców, rodzeństwa i dzieci, jak też w sprawach rodziców, rodzeństwa i dzieci swego małżonka.

2. Przewodniczący lub członek zespołu może być wyłączony na uzasadniony wniosek strony lub na własną prośbę. O wyłączeniu decyduje przewodniczący rady.

3. W razie wyłączenia członka zespołu, przewodniczący rady wyznacza innego członka. W razie wyłączenia przewodniczącego zespołu, przewodniczący rady powierza sprawę innemu zespołowi.

§ 20. Przewodniczący zespołu orzekającego otwiera, prowadzi i zamyka posiedzenie. Posiedzenie jest jawne.

§ 21. Zespół orzekający obowiązany jest:

- 1) dążyć do wszechstronnego zbadania i wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy; w tym celu zespół dopuszcza wszelkie potrzebne dowody, nawet nie powołane przez strony;
- 2) udzielać zainteresowanemu wskazówek co do jego uprawnień, wyjaśniać treść obowiązujących przepisów

prawa i pouczać o przysługujących mu środkach odwoławczych.

§ 22. 1. Zespół orzekający jest obowiązany zapewnić stronom i ich pełnomocnikom możliwość składania wyjaśnień i wniosków w sprawie oraz umożliwić im zadawanie pytań, a także wypowiadanie się co do wniosków strony przeciwnej i zebranych w sprawie dowodów.

2. Odroczenie posiedzenia może nastąpić jedynie z ważnych powodów. W szczególności posiedzenie ulega odroczeniu w razie niestawienia się strony, której wezwanie nie zostało doręczone lub zostało doręczone z przekroczeniem obowiązującego terminu.

§ 23. 1. Z przebiegu posiedzenia sporządza się protokół.

2. Protokół powinien być tak sporządzony, aby z niego wynikało, jaki był przebieg posiedzenia, a w szczególności, jakie były wnioski i twierdzenia stron, zeznania świadków, oraz odzwierciedlać treść podstawowych czynności stron (zrzeczenie się lub uznanie roszczenia, cofnięcie, zmiana, rozszerzenie lub ograniczenie roszczenia). Protokół podpisują przewodniczący i protokolant.

§ 24. Zainteresowany może w czasie posiedzenia aż do jego zakończenia rozszerzyć, zmienić lub sprecyzować, a także ograniczyć lub cofnąć swoje pierwotne żądanie.

§ 25. 1. Rada nie może rozstrzygać o roszczeniach, co do których oddział Zakładu nie wydał decyzji.

2. Rada może orzec ponad żądanie zgłoszone w odwołaniu.

§ 26. 1. Przewodniczący zespołu orzekającego uprzedza świadków przed ich przesłuchaniem o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.

2. Zeznanie świadka po zaprotokołowaniu powinno mu być odczytane i w miarę potrzeby na podstawie jego uwag uzupełnione lub sprostowane.

§ 27. W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przewodniczący zespołu orzekającego może zwrócić się do dyrektora oddziału Zakładu o:

- 1) wszczęcie postępowania o przyznanie zainteresowanemu świadczeń w drodze wyjątku,
- 2) odstąpienie od żądania zwrotu nieprawnie pobranych przez zainteresowanego świadczeń w całości lub w części.

§ 28. Rada rozstrzyga spór po wszechstronnym wyjaśnieniu stanu faktycznego kierując się przepisami prawa.

§ 29. 1. Po zamknięciu posiedzenia zespół orzekający odbywa naradę. Narada jest niejawną. Wydanie orzeczenia następuje bezpośrednio po naradzie.

2. Orzeczenie zapada większością głosów. Członek zespołu orzekającego nie może wstrzymać się od głosu. Orzeczenie przed jego ogłoszeniem podpisują wszyscy członkowie zespołu.

3. Orzeczenie może być wydane tylko przez tych członków zespołu, którzy brali udział w posiedzeniu poprzedzającym wydanie orzeczenia.

§ 30. W razie uchylenia przez okręgowy sąd pracy i ubezpieczeń społecznych orzeczenia rady i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia tej radzie, wskazania zawarte w uzasadnieniu orzeczenia sądu są wiążące dla rady przy ponownym rozpatrywaniu sprawy.

§ 31. W razie śmierci zainteresowanego w toku postępowania, zespół orzekający zawiesza postępowanie, a przewodniczący zespołu zwraca się do oddziału Zakładu o ustalenie, czy istnieją członkowie rodziny zainteresowanego uprawnieni do prowadzenia nie ukończonego postępowania.

§ 32. 1. Rada wydaje orzeczenie o umorzeniu postępowania, gdy zainteresowany cofnął odwołanie, albo w razie jego śmierci, gdy brak jest członków rodziny uprawnionych do dalszego prowadzenia postępowania.

2. Umorzenie postępowania następuje również wówczas, gdy w wyniku postępowania okaże się, że sprawa o to samo roszczenie została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych albo orzeczeniem rady, albo też roszczenie zainteresowanego zostało całkowicie zaspokojone decyzją oddziału Zakładu.

§ 33. W orzeczeniu rada zatwierdza lub zmienia decyzję oddziału Zakładu albo uchyla ją i zwraca sprawę temu oddziałowi do ponownego rozpatrzenia.

§ 34. 1. Orzeczenie ogłasza przewodniczący zespołu orzekającego bezpośrednio po zakończeniu narady i podaje motywy rozstrzygnięcia.

2. W wyjątkowych przypadkach zespół może odroczyć ogłoszenie orzeczenia na czas nie dłuższy niż 3 dni. O odroczeniu ogłoszenia orzeczenia przewodniczący zawiadamia strony bezpośrednio po zakończeniu narady.

3. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się stronom z urzędu najdalej w ciągu 14 dni od dnia wydania orzeczenia.

§ 35. 1. Orzeczenie powinno zawierać:

- 1) oznaczenie rady,
- 2) skład osobowy zespołu orzekającego,
- 3) datę wydania orzeczenia,
- 4) wymienienie stron,
- 5) określenie żądania zawartego w odwołaniu,
- 6) ściśle sformułowane rozstrzygnięcie,
- 7) pouczenie stron o środkach odwoławczych i terminach wniesienia odwołań,
- 8) uzasadnienie wskazujące w szczególności na podstawie prawną i faktyczną rozstrzygnięcia przez powołanie faktów, które zespół uznał za udowodnione, i wskazanie co do każdego z nich dowodów, na jakich się oparł,
- 9) podpisy członków zespołu orzekającego.

2. Zespół może z urzędu sprostować w orzeczeniu niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki.

§ 36. 1. Od orzeczenia rady przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, odwołanie do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie dwóch tygodni od doręczenia orzeczenia.

2. Odwołanie nie przysługuje w sprawach:

- 1) objęcia ubezpieczeniem społecznym i wymiaru składek,
- 2) prawa do świadczeń leczniczych,
- 3) świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

3. Orzeczenie jest prawomocne, jeżeli nie wniesiono od niego odwołania albo gdy zostało utrzymane w mocy w postępowaniu odwoławczym oraz w przypadkach określonych w ust. 2.

§ 37. 1. Orzeczenie rady wykonuje oddział Zakładu, który wydał decyzję objętą postępowaniem.

2. Prawomocne orzeczenie podlega niezwłocznemu wykonaniu.

3. Orzeczenie, od którego oddział Zakładu wniósł odwołanie do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, podlega również wykonaniu w części objętej odwołaniem, jednakże tylko do świadczeń przypadających za okres od dnia wydania orzeczenia.

§ 38. W sprawie zakończonej prawomocnym orzeczeniem może nastąpić wznowienie postępowania w razie ujawnienia nowych dowodów lub okoliczności istniejących przed ustaleniem prawa do świadczeń, a mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

§ 39. 1. O wznowieniu postępowania zespół orzekający rozstrzyga na posiedzeniu.

2. W razie wznowienia postępowania zespół rozpatruje sprawę stosując odpowiednio przepisy o postępowaniu przed zespołami orzekającymi.

Rozdział 4

Wynagrodzenie, diety i koszty podróży.

§ 40. Do zwrotu kosztów przejazdu, utraconego zarobku, stawnego i kosztów noclegu osobom, których stawienictwo na rozprawę uznano za obowiązkowe, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu w sprawach o świadczenia rentowe z powszechnego zaopatrzenia emerytalnego.

§ 41. 1. Członkom rad przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach rady, komisji problemowych oraz zespołów orzekających, odbywanych poza godzinami pracy.

2. Do wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy odnoszące się do wynagrodzeń za udział w posiedzeniach komisji resortowych.

3. Do diet i innych należności za czas podróży zamiejscowych członków rad oraz członków rad oddziałów wezwanych przez radę Zakładu mają zastosowanie zasady określone w przepisach w sprawie diet i innych należności za czas podróży służbowych na terenie kraju.

§ 42. 1. Przewodniczący rad oddziałów Zakładu zatrudnieni stale na tych stanowiskach otrzymują wynagrodzenie według stawek wynagrodzenia przewidzianych dla dyrektorów oddziałów Zakładu.

2. Przewodniczący rad oddziałów Zakładu pełniący tę funkcję obok innej pracy zawodowej otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 1.200 do 2.000 zł miesięcznie.

3. Zastępcy przewodniczących rad oddziałów Zakładu na czas zastępowania przewodniczących przekraczający 2 tygodnie otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 600 do 1.200 zł miesięcznie, w zależności od czasu trwania zastępstwa.

4. Przewodniczący rady Zakładu po zasięgnięciu opinii Prezesa Zakładu ustala, czy przewodniczący rady oddziału Zakładu powinien być stałe zatrudniony, czy też może pełnić tę funkcję obok innej pracy zawodowej, oraz określa wysokość wynagrodzeń, o których mowa w ust. 2 i 3.

§ 43. Wypłata należności, o których mowa w § 41 i 42 następuje ze środków Zakładu.

§ 44. 1. Zakład i jego oddziały zapewniają radom odpowiednie pomieszczenia, obsługę biurową, niezbędne urządzenia biurowe i kancelaryjne oraz inne materiały konieczne do pracy rad.

2. Wydatki związane z działalnością rad pokrywane są ze środków Zakładu.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 45. 1. Sprawy nie rozstrzygnięte do dnia wejścia w życie rozporządzenia przez rady oddziałów Zakładu pod-

legają rozpatrzeniu przez te rady na podstawie niniejszego rozporządzenia.

2. Wnioski dyrektorów oddziałów Zakładu w sprawie orzeczeń rad oddziałów wydanych przed dniem 1 stycznia 1975 r. podlegają rozpatrzeniu przez radę Zakładu do dnia 31 marca 1975 r. w trybie przewidzianym w przepisach dotychczasowych.

§ 46. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1960 r. w sprawie postępowania w zakresie odwołań do rad nadzorczych oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 28, poz. 158),
- 2) uchwała Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 27 kwietnia 1960 r. w sprawie organizacji, zasad i trybu działania rad Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i jego oddziałów (Monitor Polski Nr 58, poz. 272).

§ 47. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. M. Jagielski